

MED RETT TIL Å DELTA

- En rapport om ungdomsmedvirkning i utviklingspolitikken

Om LNUs rapportserie

LNU gir flere ganger i året ut rapporter om aktuelle tema som opptar barne- og ungdomsfrivilligheten.

Du kan lese mer om LNUs rapportserie på lnu.no

Design: Byrå Burugla
Forsidefoto: Erik Myrum Næss/SAIH
Trykk: Allkopi
Opplag: 300

Rapporten er finansiert av Norad.

LNU©2014

Forord

Verdens befolkning har aldri vært yngre. Over halvparten av verdens befolkning er i dag under 26 år, og 80 prosent av verdens unge lever i utviklingsland. Norske myndigheter tar dette på alvor. Her i Norge lytter de til innspill fra ungdomsorganisasjoner, og internasjonalt jobber norske myndigheter for permanente arenaer for meningsfull og reell ungdomsmedvirkning i FN. Norske myndigheter har siden 1971 inkludert ungdomsdelegater i enkelte av sine FN-delegasjoner.

I 2013 vedtok Stortinget Meld. St. 25 (2012-2013) "Dele for å skape", der ungt sivilsamfunn ble fremhevet som en viktig endringsaktør. I samme melding ble LNU invitert til et strategisk samarbeid med Utenriksdepartementet for å øke kompetansen på ungdomsspørsmål i utenrikstjenesten. I møte med vårt internasjonale nettverk av FN-organisasjoner, politikere og ungdomsorganisasjoner, blir Norge trukket frem som et eksempel på at det er mulig å sikre at ungdom blir hørt. Som oftest er dette fortjent skryt, men det er også mye dårlig medvirkning igangsatt av Norge både hjemme og internasjonalt.

Til tross for en rekke gode og viktige bidrag til ungdomsmedvirkning i utviklingspolitikken, er det langt igjen til at vi kan si oss fornøyd med Norges innsats for å sikre ungdom en meningsfull og reell medvirkningsmulighet. Fra å se på ungdom utelukkende som målgruppe, anerkjenner nå nor-

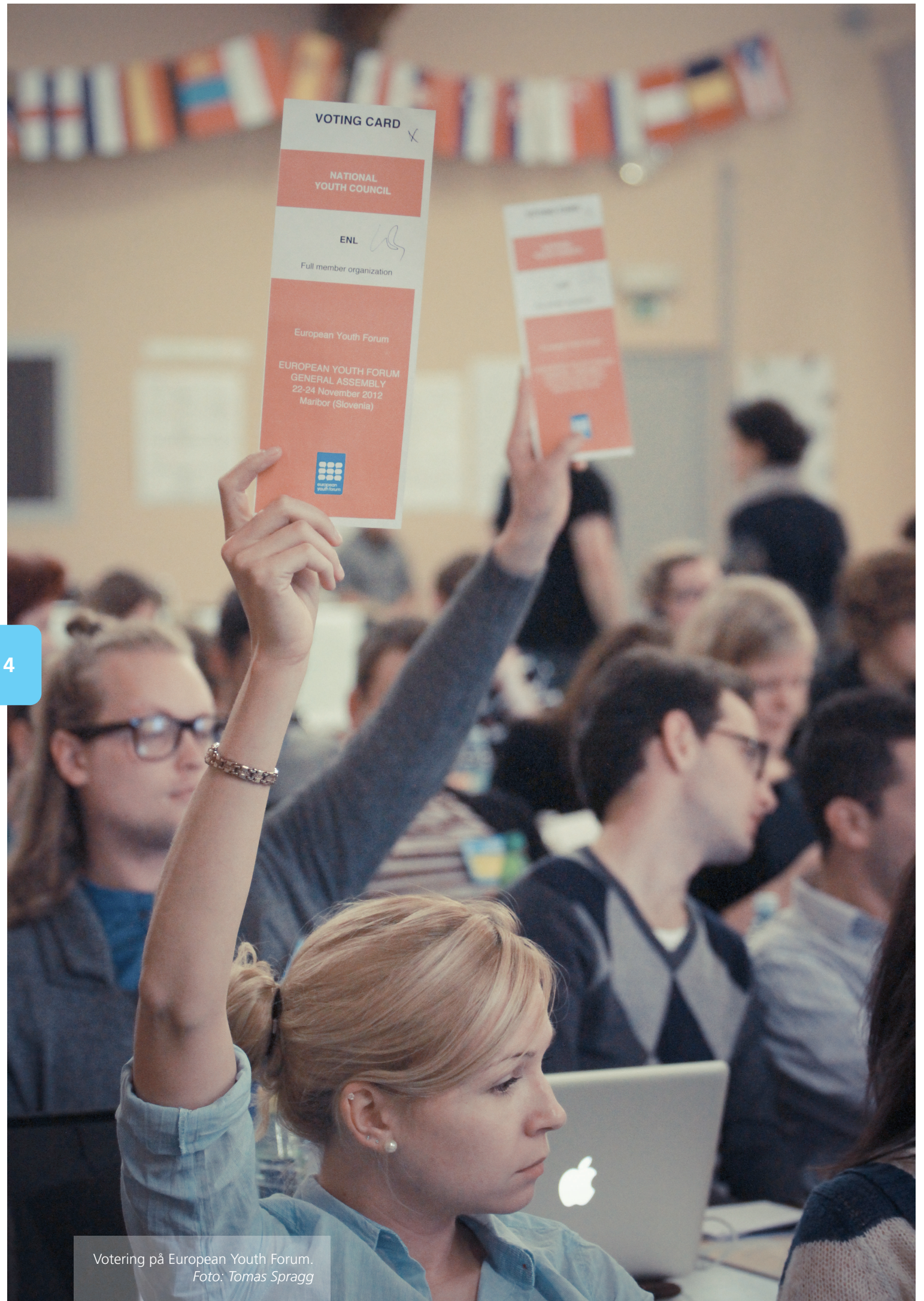
ske myndigheter verdien av ungdom som aktører. Men fortsatt gjenstår det å sette dette ut i praksis. Det gikk mange år før man fikk ungdomsdelegater i andre delegasjoner til FN enn generalforsamlingen. I norsk utviklingspolitikk kan det ofte se ut til at ungt sivilsamfunn først og fremst er viktige i debatten her hjemme, men der utviklingspolitikken skal implementeres involveres sjeldent ungdom på en tilfredsstillende måte. LNU har gjentatte ganger forsøkt å få respons fra norske myndigheter på hvordan et strategisk samarbeid med LNU kan gjennomføres. På tross av initiativer som inkluderer konkrete forslag fra vår side, lar iverksettelsen vente på seg.

Denne rapporten er utarbeidet av Ane Norgård Brohaug i samarbeid med LNU for å løfte debatten om ungdomsmedvirkning i utviklingspolitikken. For å etablere en utviklingspolitikk ungdom drar nytte av må et helt felt av forskjellige aktører på banen samtidig. Myndigheter, utviklingsaktører, næringslivet, FN, religiøse ledere og institusjoner - og ikke minst ungdommen selv - er sentrale aktører i denne prosessen. Siden LNU både er og kan ungdom, er denne rapporten et innspill til norske myndigheter og utviklingsaktører om hvordan man på best mulig måte kan sikre ungdomsmedvirkning i utviklingspolitikken.

Stian Seland, leder i LNU

Innhold

Innledning	5	3. Reell og meningsfull ungdomsmedvirkning	14
1. Ungdom og sivil samfunn	6	3.1 .Teori og modeller	14
1.1. Sivilsamfunnets rolle i utviklingspolitikken	6	3.1.1 Selvstendighet	14
1.2. Ungdom som gruppe	6	3.1.2 Representasjon	14
1.3. Ungt sivilsamfunn	7	3.1.3 Kompetanse	15
1.4. Ikke all medvirkning er god medvirkning	8	3.1.4 Tilstrekkelig informasjon	15
		3.1.5 Kontinuitet	15
2. Erfaringer fra LNUs arbeid	9	3.2. En universell og helhetlig medvirkningsmodell	15
2.1. Internasjonale støtteordninger	9	4. Veien videre	17
2.2. Organisasjonsutvikling	11	Litteraturliste	18
2.3. Ungdomsdelegater til FN	11		

Innledning

Målet med denne rapporten er å komme med anbefalinger til norske myndigheter om hvordan ungdom best mulig kan inkluderes i utviklingspolitikken. Disse anbefalingene baserer seg på LNUs kunnskap og kompetanse på internasjonalt arbeid, samt erfaringer med internasjonale støtteordninger og delegatorordningen. LNU fokuserer i sine internasjonale støtteordninger på organisasjonsutvikling som et verktøy for å bygge sterke, unge sivilsamfunn, og bidrar slik i praksis til ungdomsmedvirkning.

I kapittel 1 presenteres bakteppet for denne rapporten – hva er det unge sivilsamfunnet og hvilken rolle kan det unge sivilsamfunnet ha i bygging av solide demokratier? Hva kjenner ungdom som gruppe, og hvorfor er reell medvirkning for ungdom viktig? I kapittel 2 blir det redegjort for hvordan LNU jobber for at ungdom skal få en plass i utviklingspolitikken og hvorfor organisasjonsutvikling som verktøy øker ungdomsmedvirkning. LNUs politikk på reell medvirkning blir presentert i kapittel 3. Hvilke metoder bruker LNU for å oppnå reell deltakelse, og hva er de viktigste prinsippene bak disse metodene? Videre i kapittel 3 presenteres LNU forslag til en modell for jobbe for reell og meningsfull deltakelse.

Etter gjennomgangen av hva LNU mener må til for at ungdom skal bli en aktør i utviklingspolitikken, følger LNUs anbefalinger til norske myndigheter om hvordan ungdomsmedvirkning i utviklingspolitikken kan skje i praksis.

LNUs politiske påvirkningsarbeid på internasjonale spørsmål skjer både i nasjonale og internasjonale fora. Politikken er vedtatt av LNUs medlemsorganisasjoner, som jobber med et bredt spekter av politiske saker. Deler av det internasjonale arbeidet blir utført av arbeidsgrupper bestående av representanter fra medlemsorganisasjonene. Arbeidsgruppa for FN-spørsmål jobber sammen med ungdomsdelegatene med FN-møtene og relevant politikk rundt disse, og arbeidsgruppa for Nord/Sør-spørsmål utarbeider hvert år en ny kampanje om et Nord/Sør-tema, med politiske krav og handlingsalternativer for medlemsorganisasjonene.

LNU har utviklet og opparbeidet seg metodisk kompetanse på ungdomsmedvirkning gjennom flere tiår. Hvert år sender LNU delegater til FNs generalforsamling i New York og andre større FN-møter på tema som klima, hiv og aids, utdanning og kultur. Delegatorordningen er en konkret kanal for medvirkning og ungdomsrepresentasjon. Gjennom LNUs internasjonale støtteordninger finansierer LNU prosjekter som på ulike måter bidrar til ungdomsmedvirkning i Sør. LNU har fokusert på organisasjons- og prosjektutvikling med mål om å gjøre støtteordningene til et verktøy for å bygge sterkere demokratier i det globale sør.

Gjennom et nytt samarbeid med UN-Habitat søker LNU å videreutvikle sin kompetanse på ungdomsmedvirkning, fra lokalt til internasjonalt nivå. Norge har gjennom flere år arbeidet aktivt med å sette fokus på ungdom i internasjonalt arbeid, blant annet gjennom finansieringen av UN-Habitat. I rapporten "Meir enn fine ord" (2010) gir LNU seks anbefalinger til hvordan barn og unges deltakelse i utviklingspolitikken kan styrkes. Etter at denne kom ut har LNU blitt invitert gjennom Meld. St. 25 (2012-2013) "Dele for å skape" til et strategisk samarbeid for å videreutvikle UD's kompetanse på ungdom og demokratisk deltakelse. Denne rapporten er ment å være et svar på denne invitasjonen, og skal synliggjøre LNUs kompetanse og relevans på denne arenaen. Norge og UN-Habitat har vært ledende i å sette ungdomsmedvirkning på agendaen internasjonalt, men selv etter flere år med innsats er det langt igjen fra ord til handling, både for Norge og UN-Habitat. Man ser i dag økende interesse og engasjement for ungdomssaker i FN og på andre internasjonale arenaer, men så langt er det få initiativ og tiltak som faktisk er blitt vedtatt, og enda færre som er satt ut i livet. Utfordringen fremover blir hvordan engasjementet og initiativene kan omsettes til permanente strukturer og hvordan ungdom som tema kan alminneliggjøres i utviklingspolitikken.

1. Ungdom og sivil samfunn

1.1. Sivilsamfunnets rolle i utviklingspolitikken

Sivilsamfunnet kan omfatte svært forskjellige organisasjoner og bevegelser som varierer både i formål, størrelse, profesjonalitet og geografisk omfang. Aktører i det sivile samfunn kan være alt fra politiske partier til uavhengig media og frivillige organisasjoner¹. Felles for de fleste sivilsamfunnsorganisasjoner- og bevegelser er at de spiller en viktig rolle i demokratiske prosesser gjennom konstruktiv deltakelse og som skoler i demokrati for medlemmene. Siden LNU er en medlemsbasert paraplyorganisasjon for norske barne- og ungdomsorganisasjoner, vil denne rapporten fokusere på ungdoms rolle i utviklingspolitikken.

Norske myndigheter har lenge vært opptatt av å bygge opp sterke sivilsamfunn gjennom sin utviklingspolitikk, og i siste års statsbudsjett står det at:

Folkelig engasjement og deltakelse er viktig for demokratiets stilling og mulighet for folkestyre i alle land. Sivilt samfunn forstås som en mangfoldig arena hvor den alminnelige borger, alene eller sammen med andre, kan fremme interesser og behov, på egne og andres vegne. Et mangfoldig og dynamisk sivil samfunn gir myndigheter mulighet til å forstå, forklare og korrigere sin egen myndighetsutøvelse på sentrale områder. Sivilt samfunn kan skape debatt i det offentlige rom og gi grupper i samfunnet en stemme.²

OECDs siste gjennomgang av norsk bistand peker også på at sivilsamfunnsstøtte alltid har vært viktig i norsk utviklingspolitikk, hvor tanken om at frivillige organisasjoner kan være endringsaktører og være med på å bygge et sterkt sivilsamfunn som støtter en demokratisk utvikling er sentral³.

Robert Putnam utviklet ideen om sosial kapital og sammenhengen mellom organisasjoner og graden av tillit i et samfunn. Norsk forskning har funnet at en sterk og omfattende frivillig sektor er svært viktig på samfunnsnivå for å bidra til økt tillit i et samfunn⁴. Et mangfoldig organisasjonsliv og høy grad av frivillig organisering i et samfunn bidrar til økt tillit og demper konfliktnivået. Organisasjonene kan samtidig bidra til utvikling av en politisk kultur der deltakerne i samfunnet evner å innta en kritisk holdning ovenfor myndigheter og makthavere. At et sterkt organisasjonsliv kan være et verktøy for å utfordre makt og utvikle demokrati har også blitt understreket av norske myndigheter, ved at de har spesifisert at de ønsker å støtte organisasjoner som arbeider for "utvikling, demokratisering og omfordeling av makt"⁵.

Det sivile samfunnet fremhever ofte sin rolle som skoler i demokrati for medlemmene⁶. Ideen om organisasjoner som skoler i demokrati strekker seg tilbake til klassiske beskrivelser av moderne demokratier og Tocquevilles argumentasjon om at frivillige organisasjoner er rom hvor medlemmer lærer å diskutere, inngå kompromisser og arbeide for felles mål⁷. Denne rollen fylles på flere måter; for det første har organisasjonene gjerne skoleringer for de aktive medlemmene i hvordan de kan bygge organisasjonen og vedlikeholde medlemsdemokratiet. Denne typen skoling er avgjørende i ungdomsorganisasjoner der medlemsmassen stadig må fornyes. Videre gir organisasjonene både direkte og indirekte skoling i hvordan medlemmene kan fungere i saksjonsdemokratiet. Den indirekte læringen kommer gjennom at medlemmene må bruke virkemidlene i demokratiet for å få gjennom sine saker og synspunkter og gir viktige erfaringer gjennom praksis⁸. Dette er kompetanse som kan overføres til deres rolle i samfunnet for øvrig.

Organisasjonene kan videre ses på som skoler i demokrati fordi de kan være en viktig arena for politisk sosialisering. Almond og Verba introduserte ideen om at sivilsamfunnsorganisasjoner gjør sine medlemmer kjent med en politisk kultur. Dette gjør deltakerne mer bevisste på sin rolle som velgere og fører til at de i større grad vil holde sine makthavere ansvarlige – også etter valg. De interne demokratiske prosessene i organisasjonene, som for eksempel valg og vedtekter, blir sett på som "mikrogrunnlover" som skolerer medlemmer i politisk arbeid og demokratisk tankegang⁹.

1.2. Ungdom som gruppe

Gruppen som omtales som ungdom er en mangfoldig gruppe som defineres ulikt i forskjellige kulturer, politiske organer og i organisasjoner. Det finnes ingen juridisk definisjon av ungdom på lik linje med Barnekonvensjonens definisjon av barn. FN definerer ungdom som de mellom 15 og 24 år for å sikre kontinuitet i sitt statistiske arbeid, men åpner for andre definisjoner hva alder gjelder i medlemslandene¹⁰. Al-

1. Prop. 1 S (2013-2014), kap. 160 *Sivilt samfunn og demokratiutvikling*

2. *Ibid*

3. OECD (2014)

4. Wollebæk og Strømsnes (2007)

5. Norad (2009)

6. Kulturdepartementet (2006-2007)

7. LNU (2012)

8. *Ibid*

9. Almond og Verba (1989)

10. UNESCO

dersdefinering av ungdom varierer sterkt, og er gjerne tett knyttet til hvilken status ungdom har sosialt og kulturelt. I Norges lovverk er barn definert til fylte 18 år i tråd med Barnekonvensjonen, men det finnes ingen juridisk definisjon av ungdom¹¹. LNUs internasjonale støtteordninger er åpne for ungdom opp til fylte 26 år, mens i definisjonen av medlemskap i LNUs vedtekter er man ungdom opp til fylte 30 år.

På grunn av mangelen på en juridisk definisjon kan det være lurt å se på andre måter å definere ungdom på. Dersom man ser på ungdom som en sosial, kulturell, økonomisk og politisk livsfase kan man øke forståelsen for hvordan man bør tilnærme seg ungdomsspørsmål og ungdoms rettigheter¹². Slik kan man unngå strenge og ofte ekskluderende aldersdefinisjoner. En slik tilnærming gjør det mer utfordrende å forstå ungdom i et juridisk perspektiv, for eksempel dersom man diskuterer lovfesting av ungdomsmedvirkning. På en annen side sørger en slik fasedefinisjon for å styrke forståelsen av ungdom i den praktiske politikktutviklingen.

Individuelt er ungdomstiden en fase mellom barn og voksen - for mange mellom skole og arbeid og mellom å være en mottaker til å bli en aktiv deltaker, borger og bidragsyter i samfunnet. Dette er en midlertidig fase, og det er på den måten et klart skille mellom ungdom og andre grupper, for eksempel kvinner, urfolk og andre definerte rettighetshavere, som innehar permanente karakteristikk som definerer dem som gruppe.

Kollektivt kan man se ungdom som en stor kontinuerlig gruppe i samfunnet. Når en ungdom går ut av denne fasen, vil det alltid komme ny ungdom inn. Ungdomsandelen i verdens befolkning er betydelig, og med en forståelse av ungdom som en livsfase er det naturlig å anta at denne andelen er større enn det FNs statistikker viser.

For å jobbe med ungdom i et rettighetsperspektiv mener LNU at man må anerkjenne ungdomstiden som en individuell forbigående fase, men samtidig forstå at ungdom er en betydelig og bestående gruppe der demografien argumenterer for å jobbe spesifikt med ungdom. Det er også viktig å anerkjenne ungdomsfasen som en periode der en utvikler økt selvstendighet, et ønske om å delta i saker som angår seg selv, og ikke minst være med å påvirke det samfunnet man i større grad blir en aktiv del av.

Felles for ungdom som gruppe er at man er i utvikling og på vei til å bli noe annet, samtidig som man har rett til og behov for å være en aktør her og nå.

Å være en aktør vil si at man ikke bare innehar rettigheter, men at man også har plikter og ansvar i samfunnet, og at man har en aktiv rolle i utviklingen av det samfunnet man er en del av. Om man gir unge muligheten til å være aktører vil

dette føre til større eierskap og ansvar for de beslutningene som blir tatt.

Ungdom har ofte blitt en kasteball mellom barnas verden og voksenverdenen i menneskerettighetsarbeid. I utviklingspolitikk og bistand blir ofte ungdom ukritisk plassert i samme gruppe som barn, og ettersom barn er en enklere definert gruppe med juridiske rettigheter blir ofte tiltak gjennomført på barns premisser. I arbeidet med å sikre at menneskerettighetene blir ivaretatt, er tiltakene som blir iverksatt ofte rettet mot voksne, noe som ofte ikke dekker ungdoms spesifikke behov.

Menneskerettighetskonvensjonens paragraf 25, som omhandler retten til et godt sted å bo, er et eksempel på hvordan ungdom faller gjennom både i lys av Barnekonvensjonen og implementeringen av øvrige menneskerettigheter. I sammenheng med barnets rettigheter tolkes dette ofte som med retten til en trygg oppvekst og omsorg. For den øvrige delen av befolkningen er denne rettigheten svært ofte knyttet opp mot privat eiendomsrett og omsetting av fast eiendom. For mennesker i ungdomsfasen er retten til å bli tatt vare på og retten til å eie mindre relevant. Ungdomsfasens økonomiske og kulturelle forhold, med begrensede midler og en begrenset tidshorisont hva bolig gjelder, tilsier at ungdom ville dratt god nytte av at retten til et godt sted å bo også handler om retten til å leie eiendom. Dette er et behov som styrkes av at svært mange ungdom som flytter til byer og urbane strøk enten på jakt etter jobb eller tilknyttet studier. Boligprisene i byer og urbane strøk er ofte høye og leiemarkedet er den mest aktuelle arenaen for bolig.

1.3. Ungt sivilsamfunn

Roller som skoler i demokrati er spesielt gjeldende for ungdomsorganisasjoner. Ungdomsorganisasjoner har relativt stort gjennomtrekk av medlemmer da medlemsmassen naturlig skiftes ut i sammenheng med hvem som er ungdom til en hver tid. Dette gjør at ungdomsorganisasjoner og nettverk er avhengige av gode skoleringsrutiner i hvordan demokratiske prosesser fungerer. Slik sikrer de at de interne demokratiske prosessene og organisasjonsbyggingen foregår på en forsvarlig måte. I tillegg stiller høy utskiftning av medlemmer ekstra høye krav til demokratisk forankring av politiske meninger og mål. På denne måten får organisert ungdom god erfaring med politisk arbeid internt i organisasjonen gjennom å være med å definere politikken til en hver tid.

11. FN (1989)

12. Seland (2014)

Deltakere på LNUs studietur til Istanbul i november 2013, Orhan Argun (Assosiation of Youth without frontiers), Nikolai Nordli (PRESS), Romina Dehzani (Lawan Ungdomsorganisasjon) og Tuva Widskjold (Changemaker).

Foto: LNU

Undersøkelser gjort av UN-Habitat viser at organisert ungdom nesten uten unntak jobber for positiv endring i samfunnet generelt, og ikke kun som interesseaktører for ungdoms beste¹³. Eksempler på dette er ungdomsorganisasjoners engasjement på store samfunnsspørsmål som klima, korrupsjon, handelsstrukturer og fredsskapende arbeid. De fleste befolkningsgrupper har de samme tendensene, men det kan se ut til at denne tendensen er sterkere i ungdomsorganisasjoner. Det er svært få, om noen, ungdomsorganisasjoner som kun jobber for ungdoms egeninteresser. Dette kan ha en tydelig sammenheng med at individer i ungdomsfasen er bevisste på at de ikke vil være ungdom for alltid, og samtidig ikke vet med sikkerhet hvor og hvordan livet vil fortsette. Et slikt utgangspunktet gjør at ungdom i større grad er opptatt av at alle deler av samfunnet må utvikles og fungere godt. Dette bør anses som en av ungt sivilsamfunns virkelige styrker og benyttes i utviklingsarbeid som strekker seg utover direkte ungdomsrettede tiltak. Barn og unges rett til å delta i saker som angår dem bør altså ikke begrenses til det som anses å være konkrete ungdomssaker, men forstås i sammenheng med at hele samfunnet er noe som angår ungdom.

1.4. Ikke all medvirkning er god medvirkning

Ungdom bør sees på som en aktør for positiv endring snarere enn bare en målgruppe for utviklingspolitikken. Barnekonvensjonen stadfester at unge har rett til å bli hørt i saker som angår dem. Å sikre ungdomsmedvirkning handler samtidig om mer enn å ivareta menneskerettighetene. Reell og meningsfull ungdomsmedvirkning styrker demokratiet ved å forankre beslutninger og prosjekter i større deler av be-

folkningen. Medvirkningen styrker også kvaliteten på beslutninger og prosesser ved å gi dem legitimitet. Ungdommens egenart og nye perspektiver gjør at politikk, prosjekter og strukturer må etableres i en slik form at ungdom får tilgang til prosessene i alle steg, fra planlegging til gjennomføring og evaluering.

For at ungdomsmedvirkningen skal fungere er det viktig å forstå at ikke alle tiltak for ungdomsmedvirkning er positive. Ungdomsrepresentasjon kan fungere som et alibi slik at initiativtakerne kan si at ungdom har vært inkludert. Guro Ødegård har funnet at det å delta i strukturer der man ikke har makt virker demotiverende på ungdom¹⁴. Troen på at det nytter å engasjere seg er sentral for videre politisk mobilisering blant ungdom. Eksempelen Ødegård har sett på er ungdomsråd i kommuner. Noen av ungdomsrådene hadde forholdsvis lite makt og fikk ikke gjennomslag for sine saker. Ødegård konkluderer med at *“dersom personer som i utgangspunktet er sterkt motivert for politisk deltagelse opplever å ikke bli hørt, kan de ende opp med kyniske holdninger til politikk”*¹⁵.

Å gi ungdom medvirkningsmuligheter som ikke kan anses å være reelle eller meningsfulle kan altså reversere noen av de positive effektene et ungt sivilsamfunn gir. Det er avgjørende at aktørene i demokratiske strukturer både er klar over rammene for makten de har, og at strukturene er åpne for debatt. På samme måte må medvirkningsinitiativ gjennomføres slik at ungdom har en reell mulighet til å påvirke på en meningsfull måte. I kapittel 3 går denne rapporten dypere inn i hvordan man sikrer dette.

13. Solberg (2014)

14. Ødegård (2010:28)

15. Ibid

2. Erfaringer fra LNUs arbeid

Dette kapittelet handler om hva LNU gjør for at ungdom skal bli hørt i utviklingspolitikken. LNUs internasjonale arbeid sentrerer i all hovedsak rundt de internasjonale støtteordningene og delegatordningen. LNU forvalter 8,55 millioner kroner gjennom sine fem internasjonale støtteordninger. Støtten kommer fra Utenriksdepartementet, Norad og Fredskorpset, og kanaliseres gjennom LNU til norske barne- og ungdomsorganisasjoner.

En av LNUs viktigste oppgaver er å styrke sivilsamfunnet og fremme forståelse og respekt for frivillig arbeid blant barn og unge, både nasjonalt og internasjonalt. Det er samtidig viktig å merke seg at LNU kun har medlemsorganisasjoner som er ungdomsstyrte, medlemsbaserte og demokratiske, og søker organisasjoner med de samme kjennetegnene i internasjonale samarbeidsprosjekter. LNU favner dermed ikke om hele sjiktet av det sivile samfunnet, verken i Norge eller gjennom partnerorganisasjonene i det globale sør.

Barn og unges rett til deltakelse i avgjørelser som angår dem er nedfelt i Barnekonvensjonen, og det er denne retten LNU baserer sin politikk på. Å få oppfylt disse grunnleggende rettighetene – rett til å delta, organisere seg og bli hørt – er avgjørende for at det unge sivilsamfunnet skal kunne bidra i demokratibygging, og gjennom å støtte ungdoms egne organisasjoner bidrar LNU til å oppfylle disse rettighetene.

2.1. Internasjonale støtteordninger

LNU forvalter fem internasjonale støtteordninger (se faktaboks), som alle er åpne for demokratiske barne- og ungdomsorganisasjoner. Alle LNUs internasjonale støtteordninger har egne målsetninger, men felles for de alle er et mål om at prosjektene som får støtte skal bidra til organisasjonsutvikling. LNU definerer organisasjonsutvikling som en prosess hvor organisasjonene øker sin evne til å gjennomføre aktiviteter, løse problemer og å nå sine egne mål¹⁶.

Flere av støtteordningene har også krav om at prosjektene skal bidra til å styrke barne- og ungdomsorganisasjonenes rolle i oppbygging av bærekraftige sivilsamfunn. Samtidig kreves det en forholdsvis detaljert aktivitetsbeskrivelse, og dette betyr at organisasjonene må gå nøye gjennom målene for prosjektet sitt. Dette går om prosjektet har en logisk oppbygging, der målene tydelig viser prosjektets verdi i en større kontekst, og hvordan aktivitetene bidrar til å nå disse målene. Støtteordningene har også krav til ungdoms rolle i prosjektene; for eksempel må prosjekter som skal få støtte

gjennom Ungdomsbevilgningen Nord/Sør bidra til å myndiggjøre ungdom som endringsaktører. Likeverd og gjensidighet er også begreper som går igjen i retningslinjene, og LNU krever at organisasjonene evner å samarbeide og kommunisere godt med partnerorganisasjonene.

Som paraplyorganisasjon for nærmere 100 barne- og ungdomsorganisasjoner, er det viktig for LNU at støtteordningene og delegatordningen skal være åpne for et stort mangfold av organisasjoner. LNU prioriterer derfor å bruke store ressurser på organisasjons- og prosjektoppfølgning og kompetansebygging. Dette gjøres gjennom kurs, informasjonsarbeid, veiledning og oppfølging av hver enkelt organisasjon og hvert enkelt prosjekt.

Som eksemplene fra støtteordningene viser krever LNU en stor grad av egenrefleksjon hos søkerorganisasjonene i prosjektsøknadene. Målet er på den ene siden gode prosjekter som når sine konkrete mål, og på den andre siden at søkerorganisasjonene evner å se prosjektets rolle i en større sammenheng, som innebærer styrking av ungt sivilsamfunn og demokratiutvikling.

16. www.lnu.no
17. LNU (2013)

LNUs samarbeid med UN-Habitat

UN-Habitat, eller FNs bosettingsprogram, er FNs organisasjon for bærekraftig urban utvikling. I 2013 undertegnet UN-Habitat og LNU en samarbeidsavtale. Dette samarbeidet skal hjelpe UN-Habitat med å forstå hvordan man inkluderer ungdom i beslutningsprosesser på både lokalt, nasjonalt og globalt nivå. UN-Habitat ønsker å ta LNUs erfaringer om hvordan ungdomsorganisasjoner og ungt sivilsamfunn deltar i viktige beslutningsprosesser videre inn i FN og sine egne utviklingsprosesser.

Vi har et felles mål om å øke ungdoms medvirkning i den unge verdenen vi lever i. Vi ser frem til å jobbe sammen med LNU om å lage et godt rammeverk for unges rolle i vårt arbeid, sier visedirektør i UN-Habitat, Dr. Aisa Kirabo Kacyira, om samarbeidet.¹⁷

LNUs internasjonale støtteordninger:

LNU Demokratimidlene:

- **Hvem kan søke:** norske demokratiske barne- og ungdomsorganisasjoner som samarbeider med barne- og ungdomsorganisasjoner i Øst-Europa og Kaukasus
- **Formål:** å styrke barne- og ungdomsorganisasjoners rolle i oppbygging av bærekraftige sivile samfunn i Øst-Europa og Kaukasus
- **Maks søkesum:** åpen

LNU Ungdomsbevilgningen Nord/Sør:

- **Hvem kan søke:** norske demokratiske barne- og ungdomsorganisasjoner som samarbeider med barne- og ungdomsorganisasjoner i Sør
- **Formål:** bidra til å styrke barne- og ungdomsorganisasjoners rolle i oppbyggingen av bærekraftige sivilsamfunn
- **Maks søkesum:** inntil 50 000 kroner til et forprosjekt, og inntil 150 000 kroner til hovedprosjekt

LNU Informasjonsstøtten Nord/Sør:

- **Hvem kan søke:** norske demokratiske barne- og ungdomsorganisasjoner
- **Formål:** å øke kompetansen og kunnskapen om Nord/Sør-spørsmål, spesielt i barne- og ungdomsorganisasjoner, men også i befolkningen generelt
- **Maks søkesum:** 50 000 kroner

LNU Utveksling:

- **Hvem kan søke:** norske demokratiske barne- og ungdomsorganisasjoner som samarbeider med barne- og ungdomsorganisasjoner i Sør, Kaukasus og Balkan
- **Formål:** å bygge sterkere og bedre organisasjoner, og øke kunnskapen om Nord/Sør-spørsmål i organisasjonen. Organisasjonene skal også få økt forståelse for og kunnskap om demokratiske arbeidsmetoder og unges deltakelse i beslutningsprosesser, samt utvikle gode, likeverdige og langsiktige samarbeidsrelasjoner
- **Maks søkesum:** 500 000 kroner

LNU Midtøstenmidlene:

- **Hvem kan søke:** norske demokratiske barne- og ungdomsorganisasjoner som samarbeider med demokratiske barne- og ungdomsorganisasjoner i Midtøsten og Nord-Afrika
- **Formål:** bidra til å styrke barne- og ungdomsorganisasjoners rolle i oppbyggingen av bærekraftige sivilsamfunn, og bidra til å myndiggjøre ungdom som endringsaktører
- **Maks søkesum:** inntil 50 000 kroner til et forprosjekt, og inntil 150 000 kroner til hovedprosjekt

LNU ungdomsdelegater 2014, Ingrid Kleppenes Verne (Changemaker), Tone Vesterhus (NSO), Ragnhild Lunner (Spire), Adrian Lorentsson (Mental Helse Ungdom) og Maria Kristine Göthner (Unge Høyre).

Foto: LNU

2.2. Organisasjonsutvikling

Organisasjonsutvikling har utkrystallisert seg som den metoden LNU bruker for å nå målet om å styrke det unge sivilsamfunnet, styrke barn og unges innflytelse både innenfor organisasjonene og i samfunnet generelt, og å fremme barn og unge som endringsaktører. Flere av LNUs støtteordninger har blitt evaluert de siste årene, og i evalueringen av LNU Demokratimidlene fremheves det som positivt at LNU fokuserer på organisasjonsutvikling som metode for å nå målet om å bidra til demokratiarbeid og demokratisering¹⁸. LNU setter dermed organisasjonsarbeid i en større kontekst av demokratifremmende arbeid. Dette har gjort arbeidet mer jordnært og målbart, samtidig som LNU har beholdt sitt normative og politiske standpunkt om at det er viktig og riktig å satse på ungdomsorganisasjoner, økt innflytelse for barn og unge og styrking av sivilsamfunnet, som i sin tur kan bidra til demokratiutvikling. I evalueringen av Ungdomsbevilgningen Nord/Sør konkluderes det blant annet med at kunnskap og erfaring blir værende i organisasjonene, og at organisasjonene dermed får varige resultater av prosjektene som får støtte. Dette gjelder både organisasjonene i Nord og i Sør, og denne ivaretagelsen av kunnskapen gjør organisasjonene i stand til å utføre samfunnsansvaret sitt på en bedre måte¹⁹.

Det er verdt å merke seg at LNUs definisjon av organisasjonsutvikling inneholder en aktiv formulering; det er en prosess hvor organisasjonen øker sine evner. Organisasjonene må altså drive nyskaping, og være "på vei videre". Mange organisasjoner har samme type prosjekt over flere år, men endrer målsetninger og aktiviteter. Eksempler på dette er organisasjoner som gjør erfaringer gjennom et prosjekt, og reflekterer over egen læring og utvikling i evalueringen, for så å bruke dette som grunnlag for videreutvikling av prosjektet. Slik sikrer organisasjonene at de videreutvikler både prosjektet og organisasjonene.

2.3. Ungdomsdelegater til FN

Norge har sendt ungdomsdelegater til FNs generalforsamling siden 1971, i samarbeid med LNU. De siste årene har LNU også jobbet fram delegatordninger på andre temaer, og vi sender nå delegater til flere FN-møter. I 2013 ble delegatene helårsdelegater, noe som vil si at de jobber gjennom et helt år (i enkelte tilfeller to år), har overlapping med andre delegater, får grundig skoleing og har et helhetlig arbeid rundt representasjonsoppgaven de er valgt til. Delegatene nomineres av LNUs medlemsorganisasjoner og rammene for arbeidet deres er LNUs politiske mål og vedtatte strategier. Underveis i arbeidet jobber de også med arbeidsgruppen for FN-spørsmål, med deltakere fra LNUs medlemsorganisasjoner. Dette sikrer en bred forankring og reell representasjon.

Delegatordningen

Hvert år sender LNU ut flere delegater som en del av en større offisiell norsk delegasjon i ulike FN-fora. Ordninga har vært et samarbeid med Utenriksdepartementet siden oppstarten i 1971. Gjennom LNUs delegatordning får ungdom muligheten til å representere Norge og LNU i FN. Delegatene sendes ut på et større FN-møte, der man tar del i en offisiell norsk delegasjon.

LNU sender hvert år to delegater til FNs generalforsamling i New York, men også til andre større FN-møter på temaer som klima, bærekraftig utvikling og utdanning. Flere av dagens mest kjente politikere, som Jan Tore Sanner, Torbjørn Røe Isaksen, Jens Stoltenberg, Marit Arnstad og Trine Skei Grande har alle vært FN-delegater for LNU. For mer om delegatordningen, se LNUs rapport På verdas talerstol.

Målet for delegatene er todelt: på én side har delegatene et politisk mandat fra LNU om å sikre barn og unges levekår, og på en annen side har de et mål om å sikre barn og unge reell og meningsfull medvirkning i saker som angår ungdom. Hvis myndigheter, FN og LNU legger til rette for at delegatordningen skal fungere godt, og delegatens arbeid er forankret blant barn og unge, er målet om medvirkning langt på vei nådd. Hvor godt delegatordningen fungerer, avhenger i stor grad av hvordan myndighetene tilrettelegger for deltakelse. Dette omfatter tilgang til informasjon i forkant av møter, rett til å delta i møter underveis i selve representasjonsoppdraget, og hvor stort rom delegaten får til å jobbe for sine saker. Ungdomsdelegatens langsiktige arbeid krever kontinuerlig oppfølging og organisering fra unge selv, i Norge gjøres dette gjennom LNU. For å få politisk gjennomslag i store og tunge FN-prosesser jobber LNU med langsiktige strategier i FN-arbeidet. Forutsigbare rammer rundt delegatordninger er viktige for at strategiene skal fungere godt som et politisk verktøy. En slik forutsigbarhet inkluderer både formen på delegatrollen, men også en langsiktig finansiering av delegatene.

Delegatordningen har vært et viktig instrument når det gjelder å sikre at ungdom aldri blir utelatt fra agendaen til den norske FN-delegasjonen. Således har ordningen fylt tre viktige roller; den har gitt ungdom makt i FN gjennom de vedtakene som delegatene har fått gjennom i generalforsamlingen, den har gjort FN til en relevant arena for norske barne- og ungdomsorganisasjoner, og gitt rom for at disse har kunnet påvirke måten UD arbeider på fra innsiden.

18. Skedsmo (2008)

19. Thowsen og Krøvel (2009)

PROSJEKTEKSEMPLER:

LNU Ungdomsbevilgningen Nord/Sør:

Fantasiforbundet og The Peace Freedom Youth Forum (PFF), Palestina - "Till death do us apart"

Fantasiforbundet har samarbeidet med PFF i Palestina siden 2011. Partnerne møttes for første gang på Wergelandskonferansen som LNU arrangerte i 2008. Organisasjonene deler et ønske om å utvikle laiv (levende rollespill) som et verktøy for opplæring i menneskerettigheter.

Målet for dette prosjektet var å bidra til å styrke det unge palestinske sivilsamfunnet, gjennom at PFF utvikler seg til en sterk organisasjon som bevisstgjør ungdom i Palestina om deres rettigheter og mekanismer som fører til sosial ekskludering. De ønsket også å skape bevissthet rundt spørsmål om menneskerettigheter og likestilling, både i Norge og i Palestina.

Prosjektet ble gjennomført i 2012, og bestod av en workshop og et seminar i Norge, og en workshop og en laiv i Palestina. Organisasjonene hadde spesielt fokus på å inkludere jenter i prosjektarbeidet. Prosjektet har ført til at Fantasiforbundet og PFF har etablert et langvarig partnerskap, og videre planer inkluderer samarbeid med organisasjoner fra blant annet Libanon og Hviterussland. Laivmiljøet i Palestina er relativt nytt og "Till death do us apart" har bidratt til å øke engasjementet og interessen rundt laiv som et verktøy for å skape bevissthet rundt menneskerettighetssituasjonen i Palestina.

Laiv arrangert av The Peace Freedom Youth Forum og Fantasiforbundet i Palestina.

Foto: Fantasiforbundet

LNU Demokratimidlene:

AUF og Young Socialists of Georgia - "Unge kvinner kan Georgia"

AUF har samarbeidet med Young Socialists of Georgia (YSG) siden 2006. Fokuset i samarbeidet har vært organisering av lokallag, demokratiseringsprosesser og heving av nivået på politisk arbeid. Prosjektet "Unge kvinner kan Georgia" var et rent kvinneprosjekt, der det langsiktige målet var å få flere sterke kvinner i georgisk ungdomspolitik.

Prosjektet ble gjennomført i 2012, og besto av to kurs i Georgia og ett i Norge. YSG og AUF samarbeidet om utarbeidelsen av prosjektet og var begge aktive i planleggingen av kursenes innhold. På kursene baserte de aktivitetene på en allerede utarbeidet skoleringsmanual, men tilpasset programmet til de behovene de så at deltakerne hadde. Blant annet ble taleteknikk og kampanjeplanlegging prioritert.

Til sammen ble 30 jenter i YSG skolert. Etter skolingene opplever deltakerne at de har mer å si innad i organisasjonen, og de føler seg tryggere i vervene sine. Likestilling har også fått økt fokus i YSG, og de satte i gang en kampanje med både innadrettede og utadrettede aktiviteter i etterkant av skolingene.

LNU Utveksling Nord/Sør:

Skeiv ungdom og Gay and Lesbian Coalition of Kenya (GALCK) - "Sexuality and Spirituality"

Skeiv Ungdom og GALCK har samarbeidet i mange år og hadde i 2010 sitt første utvekslingsprosjekt sammen. Her jobbet de med temaer som hat-basert vold, marginaliserte grupper i lokalsamfunn og kapasitetsbygging. Gjennom denne utvekslingen erfarte de at religion er en viktig faktor som bidrar til homofobi i både Kenya og Norge. De valgte derfor seksualitet og spiritualitet som tema for utvekslingen i 2011, med hovedfokus på islam og kristendom.

I denne andre utvekslingen jobbet de spesielt med å øke gjensidigheten mellom partene, og slik også øke begge organisasjonenes eierskap til prosjektet. Et av hovedmålene til prosjektet var å etablere bånd til religiøse grupper og trossamfunn, for slik å bidra til å bygge ned fordommer og øke åpenheten blant disse. Utvekslingsdeltagerne deltok på en rekke arrangementer med religiøse grupperinger i Norge og la ned mye arbeid i å skape dialog rundt LHBT-rettigheter.

Prosjektet bidro til organisasjonsutvikling på flere måter. Gjennom samarbeidet fikk organisasjonene mulighet til å bygge opp kompetanse på et tematisk felt de ikke hadde hatt mulighet til å vie tilsvarende oppmerksomhet tidligere. Utvekslingen gjorde dem også i stand til å følge opp lokallag og lokale grupperinger i høyere grad enn de ellers gjør, særlig gjennom samarbeid med lokale krefter om å organisere arrangementer.

3. Reell og meningsfull ungdomsmedvirkning

I arbeidet med å sikre en effektiv utviklingspolitikk for ungdom, er gode modeller for reell og meningsfull ungdomsmedvirkning sentrale. Til tross for at en stor andel av utviklingslands befolkning er ungdom, er ungdom ofte sterkt underrepresentert i beslutningsprosesser. Dette er spesielt tydelig i tusenårsmålene, hvor ungdom kun blir sett på som målgruppe, og ikke en partner for å nå målene. Dette til tross for at ungdom utgjør en stor del av de mest sårbare befolkningsgruppene verden rundt²⁰.

Norsk utviklingspolitikk påvirker i aller høyeste grad ungdom i det globale sør, og derfor må norske myndigheter også ta en lederrolle i å sikre reell ungdomsmedvirkning. Dersom ungdom blir involvert i beslutningsprosesser, er det stor variasjon i måten dette gjøres. Både hvordan og hvor mye unge involveres avgjør hvor reelle og meningsfulle medvirkningstiltakene er. Ungdom opplever ofte, både på nasjonalt og global nivå, at beslutningstakere mangler forståelse for at det stilles spørsmål om hvem de unge som involveres er, og hva de representerer.

Fra norske myndigheter ser man en økt vilje og interesse for å inkludere ungdom i utviklingsprosjekter. I Meld. St. 25 (2012-2013) "Dele for å skape" presiserte regjeringen at ungt sivilsamfunn spiller en viktig rolle i demokratiutvikling. Dette ble understreket av Stortingets merknader da meldingen ble vedtatt²¹. Denne interessen for ungdom er positiv, men det er behov for at den følges opp med innhold. Det er svært viktig at ungdom sammen med myndigheter og utviklingsaktører etablerer en felles forståelse for hva som skal til for å sikre reell og meningsfull ungdomsmedvirkning i utviklingspolitikken. Denne rapporten er LNUs innspill til hvordan LNU, norske myndigheter og utviklingsaktører kan jobbe sammen om dette.

3.1. Teori og modeller

For at ungdomsmedvirkning skal være reell og meningsfull må det ligge en del premisser til grunn. Med bakgrunn i relevant teori, LNUs erfaringer som forvalter av støtteordninger for ungdomsorganisasjonene, samt erfaringer fra politisk påvirkningsarbeid på både nasjonalt og internasjonalt nivå, opererer LNU med følgende prinsipper for hva som må inkluderes i meningsfull ungdomsmedvirkning.

3.1.1 Selvstendighet

Først og fremst er det viktig å fastslå at ungdom på selv-

stendig grunnlag må få velge hvilke saker de ønsker å engasjere seg i. Ungdom har rett til å bli hørt i alle beslutningsprosesser som angår dem, samt i beslutningsprosesser som angår temaer der ungdom er engasjert. Hvilke prosesser ungdom skal få medvirke i må ikke bestemmes av myndigheter og utviklingsaktører. Dette er spesielt viktig i utviklingsprosjekter, der donor ofte har stor makt når det gjelder å flytte agendaen fra ungdoms til donors prioriteringer.

Ødegård understreker at autonome ungdomsnettverk uten styring fra voksensamfunnet fungerer mer mobiliserende og sikrer større tro på at det nytter å engasjere seg²². Selvstendige ungdomsstrukturer som utgangspunkt for medvirkningsmodeller fører til større legitimitet knyttet til bidragene fra ungdommen. Robert Harts deltakelsesstige viser at medvirkningsmodeller der unge tar initiativ på egenhånd og der avgjørelser tas likestilt mellom unge og voksne gjør unge til medborgere med reell innflytelse.

3.1.2 Representasjon

Ungdom har rett til å representere seg selv, på lik linje med andre grupper i samfunnet. Unge selv innehar unike perspektiver og er best egnet til å skape dialog med andre unge. FN har selv argumentert for ungdomsrepresentanter i deres organer, og slår fast at det er viktig for deres arbeid. Det er samtidig viktig å sikre ungdomsmedvirkning med en bevisst holdning til representativitet. En ungdom kan ikke kun i egenskap av å være ungdom representere ungdom dersom vedkommende ikke har forankring og legitimitet blant ungdommen han eller hun representerer. Ungdom må få muligheten til å selv velge hvem som skal representere dem. Å representere ungdom innebærer et ansvar for å fremme synspunkter som er forankret blant ungdom. Dette betyr at man må ha kunnskap om både fagområdet sitt, hva som er best for ungdom innenfor fagområdet, og ha oversikt over ungdoms meninger på feltet. Man kan hevde at alle som innehar denne kunnskapen dermed kan representere ungdom. LNU mener derimot at ungdom har rett til å representere seg selv, på lik linje med andre grupper.

For å sikre en god representasjon bør medvirkningsinitiativ ta utgangspunkt i allerede eksisterende ungdomsorganisasjoner og nettverk. Disse representerer ungdom som på

20. Utenriksdepartementet (2012 – 2013)

21. Utenriksdepartementet (2012 – 2013)

22. Ødegård (2010:62)

eget initiativ har mobilisert for saker de er opptatt av og tror på. Ungdomsrepresentasjon bør sees på som andre demokratiske institusjoner, og bør være valgt av sine egne. Dersom eksisterende ungdomsnettverk ikke inkluderer marginaliserte grupper, er det viktig at det er ungdomsorganisasjonene selv som har ansvaret for å inkludere disse. Det er ikke opp til myndigheter og utviklingsaktører å direkte velge ut representanter for disse, men heller påvirke partene til å jobbe mer aktivt for mangfold og inkludering.

Dessverre ser man stadig nye eksempler på at når institusjoner inkluderer ungdom i ulike fora, er de ofte ute etter å få med de ungdommene som ikke er organisert, og ikke representerer noen andre enn seg selv. Dette reflekterer en tendens til å snakke om ungdom på en annen måte enn man snakker om alle andre aldersgrupper på. Det fleste demokratier er fundert på prinsippet om representasjon, og dette bør også gjelde organer for ungdomsmedvirkning.

3.1.3 Kompetanse

Ungdom må av beslutningstakere og utviklingsaktører sees på som en faglig ressurs med nødvendig ekspertise som styrker utviklingsarbeidet. Denne kompetansen viser et behov for ungdomsmedvirkning i et bredt spekter av beslutningsprosesser.

I mange tilfeller er det likevel behov for at de som ønsker ungdomsmedvirkning i sitt arbeid gir ekstra rom og tid til kompetansehevende tiltak. Det er også flere aspekter ved medvirkningsarbeidet som kan være krevende både på grunn av manglende erfaring og mindre grad av profesjonalisering blant ungdom enn i øvrige organiserte grupper. Kompetanse på prosjektstyring og formelle prosesser kan kreve så mye tid og energi for frivillighetsbaserte ungdomsnettverk at det politiske og faglige arbeidet ofte blir sårbart. Med tanke på den store utskiftningen av aktive i ungdomsorganisasjonene er det spesielt viktig å satse på kontinuerlig utviklingsutvikling. Slik når ungdom et nivå der de er dyktige og grundige bidragsyttere, og dette sikrer deres gjennomslagskraft i prosessene de deltar i. Myndigheter og utviklingsaktører som ønsker å inkludere ungdom i sine prosjekter må ta høyde for dette behovet og innse at det krever mer opplæring og kompetanseheving enn i partnerskap med mer profesjonaliserte organisasjoner og nettverk.

3.1.4 Tilstrekkelig informasjon

Myndigheter og utviklingsaktører har ansvar for en forsvarlig og inkluderende informasjonsdeling med ungdom som skal delta i de politiske prosessene. Informasjonen må være relevant og tilgjengelig i form og kunne finnes i de relevante kanalene, og det må gis god tid for ungdomsorganisasjonen eller nettverket til å behandle denne informasjonen på en forsvarlig og grundig måte. Frivillige og demokratiske organisasjoner trenger mer tid til å gjennomføre høringsrunder og andre saker som skal besluttes i felleskap. I motsetning til

profesjonelle bistandsaktører, er frivillige og demokratiske organisasjoner helt avhengige av å forankre all politikk i organisasjonen. Uten legitimitet og eierskap mister organisasjoner medlemmer. Dette må ses i sammenheng med behovet for kontinuerlig kompetanseheving og oppfølging av utviklingsutvikling.

3.1.5 Kontinuitet

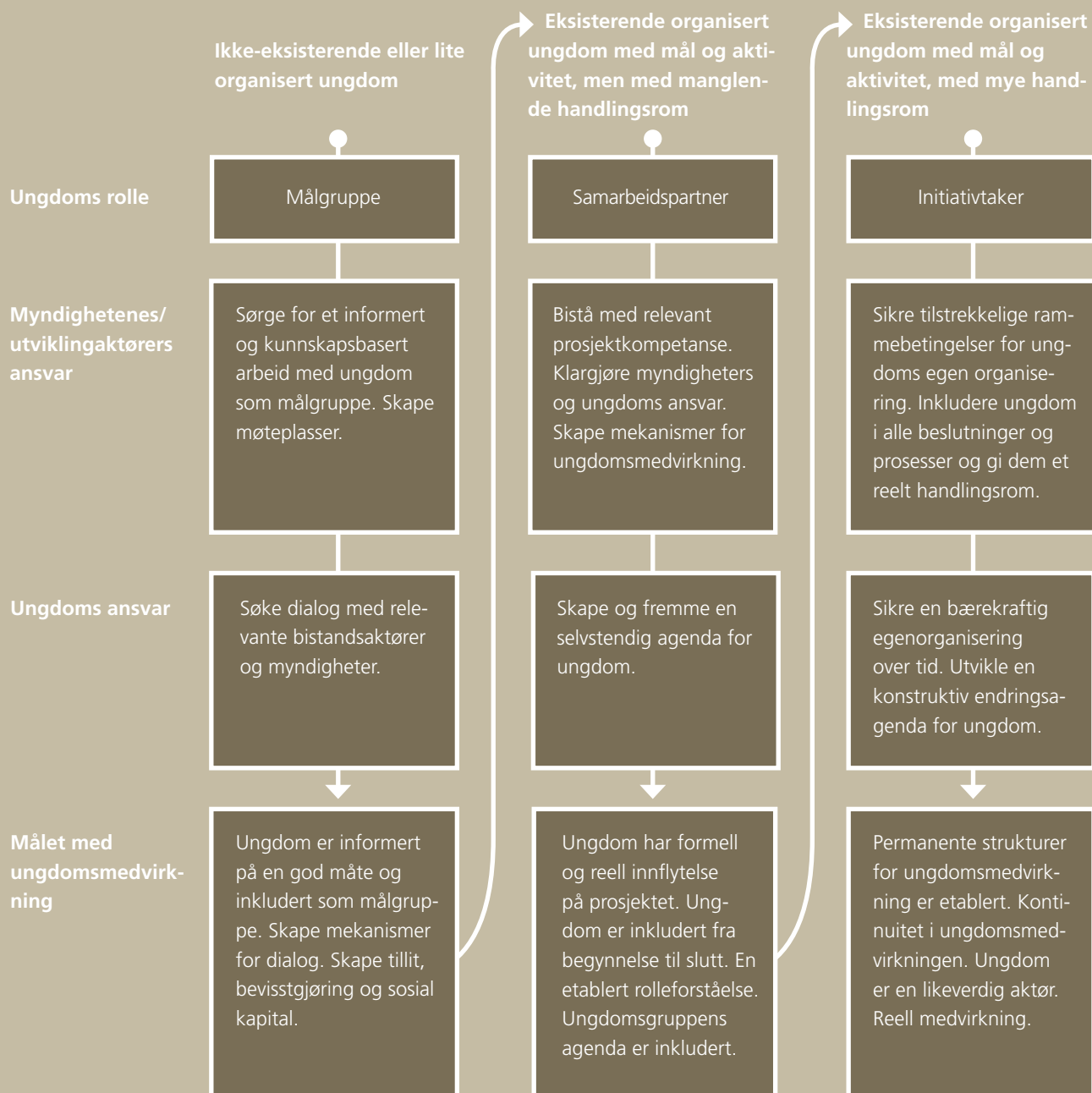
De aller fleste politiske vedtak fattes etter en omfattende prosess. I svært mange politiske prosesser blir ungdom hentet inn i siste fase og fungerer nærmest som et ungdomsalibi. For å gjøre medvirkningsmulighetene reelle er det viktig å ikke redusere ungdomsdeltakelsen til kun møtene der endelige avgjørelser tas, men sikre at deltakelsen er helhetlig. Ungdom bør derfor være inkludert i utformingen, diskusjonene, vedtakene, gjennomføringen og evalueringen av politikken.

3.2. En universell og helhetlig medvirkningsmodell

LNUs forslag til en mer helhetlig modell for meningsfull og reell ungdomsmedvirkning i utviklingspolitikken baserer seg på LNUs erfaringer og modeller som Harts deltakelsesstige²³. Dette er en modell som har som mål at ungdomsdeltakelsen baserer seg på representative ungdomsstyrte initiativ, der ungdomsaktørene har tilstrekkelig kompetanse og tid til å bearbeide sakene fra start til slutt i prosessen. På den måten sikres reell og meningsfull ungdomsmedvirkning. I en slik modell finner man at ungdomsorganisasjoner og myndigheter har et felles, men differensiert ansvar, som handler om hvilken rolle ungdom har i et prosjekt eller i en beslutningsprosess. For å sikre reell og meningsfull ungdomsmedvirkning i denne sammenhengen må ungdom sees på som en relevant aktør, enten som en samarbeidspartner eller som en initiativtaker.

Skal man utvikle en universell modell, må man også ta høyde for svært forskjellige politiske, kulturelle og økonomiske kontekster. En slik modell må fastslå viktige grunnpremiser for ungdomsmedvirkning, samtidig som den må kunne tilpasses hver kontekst og hvert prosjekt. For å kunne være relevant i forskjellige situasjoner bør en slik modell kunne vurdere hvor meningsfull medvirkningen er basert på de forholdene som ligger til grunn. De nevnte kategoriene der ungdom er samarbeidspartnere eller initiativtakere avhenger av et allerede aktivt og eksisterende ungt sivilsamfunn. Der det ikke finnes betydelig organisert ungdom som på selvstendig grunnlag har muligheten til å delta, bør man vurdere hvordan ungdom kan styrke sin posisjon i samfunnet ved å anerkjenne dem som en viktig målgruppe i prosjektet.

23. LNU (2010)

Denne modellen viser hvordan myndigheter og andre aktører som driver med utviklingsarbeid kan jobbe for å inkludere ungdom i beslutningsprosesser. Det er glidende overganger mellom de forskjellige statusene for sivil samfunn og modellen viser et forenklet bilde. Den kan likevel være et nyttig verktøy. Dersom det finns lite eller ikke-eksisterende organisert ungdom vil det være begrensede muligheter for reell medvirkning. Dette er på grunn av manglende organiseringsgrad og erfaring.

På dette nivået må myndighetene/utviklingsaktørene fokusere på å skape mekanismer for dialog, som vil gi økt tillit og sosial kapital. Dette er nødvendig for at ungdom skal kunne utvikle seg til å være en samarbeidspartner for myndighetene og kunne utvikle og fremme en selvstendig

agenda for ungdom. For å gå fra dialog mellom myndighetene/utviklingsaktørene og ungdom til permanente strukturer for ungdomsmedvirkning, mener LNU at det kreves en satsning på organisasjonsutvikling og organisasjonsbygging fra grasrotnivå. Denne organisasjonsutviklingen må skje på ungdoms premisser. Her kan samarbeid mellom ungdomsorganisasjoner i Norge og i det globale sør spille en viktig rolle, gjennom for eksempel kompetanseoverføring.

Uten et representativt, selvstendig og kompetent ungt sivilsamfunn, blir de permanente medvirkningsmekanismene meningsløse. Her er myndighetene/utviklingsaktørene sin rolle å sikre tilstrekkelige økonomiske og ikke-økonomiske rammebetingelser for at ungdomsorganisasjonene kan fungere på en stabil måte.

4. Veien videre

Myndighetene og andre utviklingsaktører som ønsker å inkludere ungdom har først og fremst ansvar for at hele prosessen er åpen for ungdomsmedvirkning. Med utgangspunkt i en tydelig forståelse av hva reell og meningsfull medvirkning innebærer (se kapittel 3), er det viktig at det legges opp til en inkluderende prosess hele veien fra den første ideen om prosjektet til evalueringen i etterkant. For å sørge for en slik inkluderende prosess er det helt nødvendig å oppsøke ungdomsgrupper som faller inn under kriteriene om selvstendighet og representativitet. En slik henvendelse bør være åpen nok til å la ungdomsgruppens behov og meninger være med på å legge føringer for prosjektets formål og tiltak, slik at påvirkning av fokusområder og prioriteringer for ungdomsgruppene fra myndighetshold minimeres.

Prosessten må også gis tilstrekkelig med ressurser til at det er mulig å gjennomføre prosjektet ut i fra prinsippene om infor-

masjonsdeling og kontinuitet. Dersom profesjonaliserte institusjoner som myndigheter eller etablerte utviklingsaktører ønsker å sikre reell og meningsfull medvirkning for ungdom, må det profesjonaliserte tilpasse seg tempo og kapasitet hos ungdomsorganisasjonene og ikke omvendt.

Denne rapporten har pekt på at norske myndigheter har vist vilje til å skifte fokus fra ungdom som målgruppe til ungdom som aktører i utviklingspolitikken. Denne viljen har i liten grad resultert i praktisk politikk. Ungdomsmedvirkning er en måte å jobbe å på som LNU mener må starte på grasrota og bygges opp stein for stein. LNU etterlyser derfor gjennomføringskraft i norsk utviklingspolitikk. Tiden har kommet for å gi ungdom rett til å delta.

Anbefalinger til norske myndigheter fra LNU:

1. Ungdom blir et prioritert satsningsområde i norsk utviklingspolitikk.
2. Norske myndigheter arbeider for progressive utviklingsmål etter 2015. Målene fastslår ungdom som en viktig målgruppe og aktør i arbeidet for å oppnå disse.
3. Gjennomgå alle utviklingsprosjekter med ungdom som målgruppe, for å sikre at ungdom er aktører i prosjektene og har reell medvirkning. Prosjekter og tiltak som gir ungdom reel medvirkning må prioriteres når utviklingsmidler skal fordeles.
4. Inngå et strategisk samarbeid med LNU for å videreutvikle utenriktjenestens kompetanse på ungdom og demokratisk deltakelse, jfr. St. Meld. 25 "Dele for å skape".

Litteraturliste

- Almond, G. og S. Verba (1989). *The Civic Culture: Political Attitudes And Democracy In Five Nations*. Sage.
- AUF og YSG (2012). *Demokratimidlene*. Søknad oversendt LNU 22.05.2012.
- Fantasiforbundet og PFF (2011), *Till death do us apart*. Søknad oversendt LNU 29.11.2011.
- FN (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Barne- og familiedepartementets nettsider [28.02.2014]. http://www.regjeringen.no/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Kulturdepartementet, *St.meld. nr. 39 (2006 – 2007) – Frivillighet for alle*. Kulturdepartementets nettsider [28.02.2014]. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/stmeld/2006-2007/Stmeld-nr-39-2007-.html?id=477331>
- LNU. *Historisk samarbeidsavtale mellom LNU og FN*. LNUs nettsider [27.02.2014]. <http://www.lnu.no/aktuelt/nyheter/historisk-samarbeidsavtale-mellom-lnu-og-fn/>
- LNU (2012). *Ungdomsorganisasjoners rolle i demokratiutvikling og styrking av sivilsamfunnet*. LNUs rapportserie.
- LNU (2012). *På verdas talerstol: I: Ein rapport om den norske ungdomsdelegatordninga til FN*. LNUs rapportserie.
- LNU (2010). *Meir enn fine ord – seks forslag til ein utviklingspolitikk som tek barn og unge på alvor*. LNUs rapportserie.
- Norad (2009). *Seks prinsipper for støtte til sivilt samfunn*. Norads nettsider [28.02.2014]. <http://www.norad.no/no/tema/demokrati-og-styresett/sivilt-samfunn/styrke-sivilt-samfunn/norads-prinsipper-for-st%C3%B8tte-til-sivilt-samfunn>
- OECD (2014). *OECD Development Co-operation Peer Review Norway 2013*.
- Regjeringen, *Prop. 1 S (2013-2014)*, kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling.
- Seland, S. (2014). *Menneskerettigheter og ungdom*. Venstres nettsider [28.02.2014]. <http://www.venstre.no/politikk/menneskerett/53223/>
- Skedsmo, P. W. (2008). *Evaluering av støtteordningen Demokratimidlene*. Rapport utarbeidet på oppdrag fra LNU. Fridtjof Nansens institutt.
- Skeiv Ungdom og GALCK (2010), *Sexuality and spirituality*. Søknad oversendt LNU 14.11.2010.
- Thowsen, M. og R. Krøvel (2009). *Evaluering av Ungdomsbevilgningen Nord/Sør*.
- UNESCO. *What do we mean by youth*, [27.02.2014]. <http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/youth/youth-definition/>
- Utenriksdepartementet, *Meld. St. 25 (2012 – 2013) – Dele for å skape. Demokrati, rettferdig fordeling og vekst i utviklingspolitikken*. Utenriksdepartementets hjemmesider [28.02.2014]. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/regpubl/stmeld/2012-2013/meld-st-25-20122013.html?id=721514>
- Wollebæk, D. og K. Stømsnes (2007). "Voluntary Associations, Trust and Civic Engagement: A Multilevel Approach", *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol 37 No 2, June 2008, Sage Publications.
- Ødegård, G. (2010). *Motløs ungdom? Nytt engasjement i et gammelt demokrati*. Oslo: Akademisk Publisering.

Intervju

- Aurora Nereid, internasjonal rådgiver i LNU, 17.01.14
- Jon-Andreas Solberg, bosettingsrådgiver i ungdomsenheten i UN-Habitat, 20.01.2014

Andre dokumenter fra LNU

- Retningslinjer for LNU Demokratimidlene
- Retningslinjer for LNU Utveksling
- Retningslinjer for LNU Ungdomsbevilgningen Nord/Sør
- www.lnu.no

Landsrådet for Norges barne- og
ungdomsorganisasjoner (LNU)
Øvre Slottsgate 2 B
NO-0157 Oslo
Telefon: (+47) 23 31 06 00
Faks: (+47) 23 31 06 01
E-post: lnu@lnu.no
www.lnu.no